

DEBRECZEN

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczeni és vidéki függetlenségi párt közlönye.

Megjelen naponként, péntek és vasárnap kivételével.

Hirdetési díj:
 Nagy hirdetés heti sorozat 5 kr
 Nagyobb terjedelmű és többször
 hirdetésnek alkalmatosságát a leg-
 alább 10 kr értelmében fel-
 bíráskodni minden kiadás be-
 tartásért 30 kr.
 Hirdetést vagy reklámot magában
 foglaló újság ára 50 krajcár
 „Műlét”-ben megjelenő köz-
 lés minden kiadás 30 kr
 Hirdetést felvételnek a kiadó
 hivatalban, KUTASI I. Könyv-
 nyomdájában, valamint SZÉKES
 MÁN H. Könyv. Irodájában is.
 Hívó névtárgy bérmentésnél
 beküldött levelek nem vétel-
 nek egy elemből.
 Köziratok vissza nem
 adandók.

Közlönyek árak:
 Helyben és postán előre.
 Egy évre 10 frt.—
 Fél évre 5 „—
 Negyed évre 2 „50.
 Egy évi száma 5 kr.
 A lap szellemi és anyagi felelős-
 tését a szerkesztő viseli. A köz-
 lés minden kiadását a kiadó hiva-
 talban KUTASI I. Könyv-
 nyomdájában s a postahivatalos
 újság.

Vértesi Arnold beszéde.

— A „Csokonai-kör” megnyitó estélyén. —

Tisztelt gyűlekezet!
 Ma épen száztizennégy év annak, hogy a város falai közt, a hatvan utcai kis házban született Csokonai Vitéz Mihály, a lángelkű költő, ki küzdelmes, viszontagságos élet után, meghalt ifjan, kevesektől gyászolva akkor, egy egész nemzetől dicsőítve ma.
 Évtizedek multak el, míg elhagyott sir-jára emléket állított a baráti kegyelet. Évtizedek multak el aztán ismét, míg egy új nemzedék, melynek életben maradt tagjai ősz fejjel járnak ma köztünk, de megőrizve szívükben ifjú koruk szent lelkesedését, ércszobrot emelt a költőnek, mely hirdesse dicsőségét s az utókor háliját. Azóta ismét évtizedek teltek el es most Csokonai nagy nevének aegise alatt egy társaság szervezkedett, mely tevékeny, munkás részt kíván venni e város egész szellemi életében s mely ha isten úgy akarja, és e nemes város minden szépért, minden jóért hevülő lakossága kezét nyújt, szerény magból egykor talán terebelyes fává nőhet.
 A Csokonai-kör nem léphet még föl nagy igényekkel. Munkásságának küszöbén áll. De azzal a szilárd elhatározással lép a működés terére, hogy tevékeny, teljes erejével híven szolgálja Debreczen fejlődésének s azzal egybekapcsolva a magyar nemzeti kultúrának nagy érdekeit.
 Szent kötelesség ez, mely mindajunkra hárul. Mindajunkra, kik meg akarjuk tartani ez országot a magyar faj számára s nem akarjuk, hogy miután a gondviselés különös kegyelme ezer éven át megőrizte a második ezer év végén már csak a mappan mutassák idegen népek tudósai: itt volt valaha Magyar-ország!

A küzdelem korszaka még nem mult el. Újra kezdi az, csak más alakban, más fegyverekkel.
 Két hatalmas örök törvény uralkodik az egész nagy természetben s hatalmuk kiterjed az anyagi világról a szellemre is. Működnek és idők óta, bár a tudomány csak a legújabb időben foglata rendszerbe s csak Darwin adott nevet nekik. A fajkiválasztás és a küzdelem a létért.
 Kerlelhetlen megy előre a világ örök törvények szerint kiszabott útján. Így tökéletesedik az egyik faj, így veszi ki a másik. Így nemesül évezredek hosszú során át a barlanglakó vadember a mai világ civilizált emberévé. Így enyésznek el népek, egész nemzetek a föld színeről; így törpül hitvány ten-gőssé sok régi hatalom és dicsőség. — Új versenytársak lépnek a térre, duzzadó erővel, növekvő becsvágygal. Egy nagy küzdelem az

egész föld kerekéje, nem maradhat fenn csak az a nemzet, melyben meg van a létezéséhez szükséges physikai és szellemi erő.
 Csak a vak nem látja a forrongást körül-körül, mely egyre nagyobb arányokat ölt. Rövid évtizedek alatt századok munkáját végzi ma már az emberiség. Minden nemzet a küzdelemben viszi összes szellemi erejét. Apró népek megmozdulnak, ódatudatra ébrednek s szűk korlátaik közül kiemelkedni, terjeszkedni vágyanak.
 A vége felé siető tizenkilencedik század oly élénk szellemi munkásságban hagyja hátra Európa népeit, a melyet a legelőhaladottabb szellem sem birt volna elképzelni a múlt századokban.
 Hát mi, a turáni törzs ide messze elszakadt ága, kiket jó vagy balsorsunk ide vezetett Európa középebe, idegen népek áramlata közé, maradhatunk mi tetlenül? Mikor mindenfelől csapokodnak körülünk a hullámok s elnyelésre fenyegetnek!
 Ne ámítsuk magunkat. Nyugat felől mint egy tenger zúdul reánk a nagy német műveltség. Deli határainkon nem laknak már buta, tunya török spahik s erdőkben bolygó vad ráczok. Bár ifjú, de előre törő irodalma van ma már a szerbnek, a horvátnak. Románia rohamos léptekkel halad, hogy helyet foglaljon a modern kultur-államok sorában s fajrokonai az erdélyi havasokon innen egy nagy román birodalomról álmodoznak, mely a Fekete tengertől a Tiszaig terjed.
 Csak értelmi felsőségünk, csak a magyar műveltség tarthatja meg ezt a hazát, melyet a magyar kard szerzett. Mihelyt ennek a nemzetnek szellemi színvonala alább süllyed mint a határai körül s határain belül lakó idegen népfajoké, a historiai Magyarországot nem fogja többé fenntartani sem a törvények írott malasztja, sem a szuronyok hatalma.
 Már a múlt században kimondta reánk Herder az íteletet s német tudósok azóta nem egyszer ismételték, hogy veszni indult faj vagyunk fejlődésre, magasabb kulturára nem képes, hogy civilizációk csak felületet máz, mely szomszédaink körül ragadt és létezésünk Európában csak invasio, mint a tatároké, vagy az ozmánoké volt.
 Es fájdalom, e hit gyökeret vert magyar emberek szíveben is. Egy századdal ezelőtt még sokan e haza legjobbjai közül is, latva elmaradottságunkat, kétségbeestek jövőnk miatt, mint Széchenyi Ferenc a nemzeti muzeum nagyelkű alapítója, ki, mint fia a legnagyobb magyar írja, nemzete jövőjén kétségbeesve, reménytelenül hunyta be örökre szeméit. Költőink is e század elején csak a „romlásnak indult hajdan erős magyar”-ról zengenek, a „régicdőségéről” mely „késik az éji homály-

ban,” az egykor dicső népről, mely „névben él csak, többé nincs jelen.”
 Nagy a haladás, melyet e század eleje óta átfutottunk. A magyar nemzet már nemcsak névben, de valósággal él, a harmadfél milliárdi nép hét millióra szaporodott, egész városok, hol azelőtt nem lehetett egy magyar szót hallani, teljesen megmagyarosodtak. De a többi itt lakó nép sem aludt az alatt és ma velünk versenyt akarnak futni.
 S e versenyben nem biztosít győzelmet sem a historiai jog, sem a politika bölcsesége. Mert a nemzetek ereje nem a törvénykönyvek paragrafusaira van építve, hanem az élő társadalom belső értékeire.
 Bármi csekély legyen hát egy-egy hazánkban itt vagy amott fölmérülő szellemi mozgalom, az, a ki melyebbre lát, örömmel üdvözöl minden ily mozgalmat s bármennyire kicsinyelje valaki működési terét ennek a körnek, mely ma az önké lelkis támogatása mellett megkezdi pályafutását, azt felelhetjük rá a klasszikussal: In magnis et voluisse sat est. Hol nagy dolgok, nemes eszmék elérésére törekszünk, ott már az erős akarat is egy előremozdító lépés.
 És a hol sok akarat egyesül, a hol a társadalom minden réteget átbatja a kötelesség ereze, hol minden egyes tenni vágyik a közérdekért, ott előbb vagy utóbb be kell következni a diadalmat.
 Abban a nagy erőfeszítésben, melyet e nemzet legjobbjai évtizedek óta folytatnak, hogy méltó helyet küzdjenek ki a magyarnak a művelt nemzetek sorában, csak egy porszem ez a mi törekvésünk; de ha sikerül lelkese-dést ébresztenünk egy-egy szunnyadó kebelben a magyar irodalom, a tudomány vívmányai, a közművelődés nemes csejjei, magának e városnak haladása, emelkedése iránt, már fáradozásunk nem hasztalan.
 Bizaton ragyog előttünk a Csokonai név, melyet zászlóknak tűrtünk. Az ő elelete fényes példa, az ő kora nagy tanulság. Oly időben született, midőn a magyar nemzet már csak nem tetszhalott volt, a magyar nyelv számúve a mivelv társaságokból, a magyar önértzet elaltatva egy szép asszony simogatásától, a ki királynő volt. Ugy látszott, hogy II József császárnak már csak egy tollvonása szükséges, hogy a magyar nemzet kitörtültessek az élők sorából.
 Es ime, egyszerre költők támadtak a föld-ből, kik azon a megvetett, elhanyagolt nyelven zengik dalaikat, s lángszavuk fölbreszti a szunnyadó nemzetet. Az irodalom, mely attól fogra a nemzet fontartó eleme lett, megkezdte a versenyt, a képtelen, a vakmerő versenyt a beszivárgott idegen kultúra ellen, mely teljesen hataimába ejtette s elkorcsosította a felsőbb osztályokat, a nagy magyar történelmi

nevek viselőit, kik már szegyletek őseik nyel-vét. Egy Orczy Lőrincz, egy Rháday már csak kivételek.
 A nagy mozgalom, mely lethargiájából kiragadta a nemzetet, alulról jött, nem felül-ről s kezdetben csak néhány lelkes férfi műve. De varázseréje van a lelkesedésnek, lelkesedést támaszt másokban is. Kazinczy áhitattal veszi körül a hívek és tanítványok serege, kik a magyar nyelv újjászületését hirdetik. Műkődésük azonban nem hatott be a nemzet minden rétegébe. Nem hathatott be, mert meg ők maguk sem szabadultak föl teljesen az idegen befolyás békőiből.
 A nép igaz hangját csak az a szegény debreczeni poeta találta el, kinek lantján először szólalt meg a magyar költészet ama geniusza, mely az ő verseiben igaz, hogy még sokszor durva, pórias kontóbenes jelent meg, de később megtisztulva és megneemesedve zenedt meg Petőfi és Arany dalaiban, s végre reá nyomta egész irodalmunkra eredeti nemzeti bélyeget.
 Ezt a nemzeti szellemet őrizzuk meg, tisztelt gyűlekezet! Ezt az igaz, hamisítatlan magyar nemzeti szellemet, mely nem enged lehasásgba süllyedni, sem idegen műveltség ut-vesztőjében eltevedni. Becsülnük meg azt az irodalmat, melyet ez a szellem leng át. Ápoljuk e kör kebelében a szép és nemes iránti fogékonyt és irtsuk a közönyösséget, mely megbénít minden nemes törekvést. Csokonai szelleme letekint reánk a magasból, int, buz-dít, mintha hallanók szózatát: „Ne csügged-jetek!”
 S legyen úgy, mint írta száz év előtt:
 „Ne félj nagy nemzetem, ne félj, nem lesz véged.”
 És a nagy költőnek, a ki életében, halá-lában egészen a miénk volt, e buzdító szavaival, mint mindnyájunk legforróbb óhajtsáival, nyitom meg a Csokonai-kör ez első évi felolvasási szakát.

A „DEBRECZENI” TÁRSASÁGA.

Írta: Kósa Barna. Szavaltá a debreczeni színház meg-nyitásának 25-ik évfordulóján, 1890. november 17-én. Konkoly Emília.

„Gens bellicosae” volt hajdan nevünk!
 Világ-rendítő nagy tusák között
 Megvillogtatta kardját a magyar,
 És ellenével sorra ütöközt!
 Ezernyi szívből drága vér ömölt,
 Prostra festve a csata-mezőt,
 Fönt a magasban, viálm-szárnyakon,
 Turul-madár szalít zászlaink előtt!
 Véres kardot hordoztanak körül,
 Ha ellenség közelgetett felénk,
 „C-atára folle” — hangzott a riadó —
 S édes hazánkért sikra is kelénk;
 Tenger-vihar zúgása volt e harc!
 Morajlott, búgott a dősz fergegő!

Villám cikázott, megrendült a föld:
 Midőn rohamra kelt a hős sereg!

Reánk zúdult az ozmán-áradat,
 S a félvilágot védte a magyar!
 Mohács terén, Budának sánczain
 Minden göröngy egy-egy vitét takar!
 Midőn pedig Bécs szötte cseleit,
 Hogy csörgő lánczot rakhasson reánk:
 „Pro libertate” lett a jelszavunk,
 A mely alatt a harcba indulánk!

Lejárt a harc, a daliák kora,
 Felettünk béke napja mosolyog. . .
 Ámde pihenünk még most sem szabad.
 Sok munka vár ránk, sok nehéz dolog:
 É p i t n i azt, mit lerombolt a harc,
 Aiktani, tenni, pusztítás helyett,
 Teremteni, mire nem volt időnk,
 Teremteni: a magyar művészetet!

Mig Európát védte a magyar,
 Vért hullatva hosszú harcokban,
 Mig itt a Mázák — fegyverzaj között —
 Elhallgatának: addig Nyúgatón

Felépíték a béke műveit,
 Melyeket a magyar kard óva meg. . .
 És minket most — munkánk kezdetén —
 Ha nem gyűlölnék: de kicsinylenek!

Lassanként épül, ámde biztosan,
 Művészetünknek szentelt csarnoka!
 Eltűnik a szegényes omladék
 S épül helyébe fényes palota!
 Megzendül benne nemzetünk dalunk,
 Megzendül: „Isten áldd meg a magyart!”
 E hangoknál a magyar G é n i u s z
 Kivívja a legfényes diadalt!

Regékbe illő daliák helyett:
 Művészeinknek kél hosszú sora;
 Nagy népekével versenyezni száll
 A magyar szellem fényes tábora!
 Zászlójukat a szellő lengeti,
 Minden lépésük újabb diadal,
 Babért, virágot szórnak elibök,
 Dicsőségüket hirdeti a dal!

Múló idővel nem vész el nevök,
 Sőt késő századokba átragyog!

Meg-megjelennek alkotásnik,
 A feledhetlen művészet-alakok:
 Bánkban, Peturbán, Hamlet, Romeo,
 A népszínművek dalos hősivel,
 Pajzán vigjáték trefás élcei,
 Melyeken a néző mosolyra kel!

Itt láttuk őket, itt e színpadon,
 Hol Thália ül öröm ünnepeit,
 Egy n e g y e d - s z á z a d művész-táborát
 Idézi vissza az emlékezet!
 Visszhangzanak rég elhangzott dalok!
 Titkos szózat kél, árad szerteszét,
 Im az ünneplő Múza: Th á l i a
 Maga körébe gyűjti seregét.

Szólt Thália: „Szerette hiteim!
 Jertek s örüljete most én velem!
 Szempilláimon örömköny rezeg,
 Öröm-érzet dagasztja kebelem!
 Örizzétek a mult emlékeit,
 A szebb jövőnek drága zálogát. . .
 Lobogtassátok diadalmasan
 A művészetnek büszke zászlaját!”

— Országgyűlés. A képviselőház ülésén a nov. 17-én. A földmivelési tárca költségvetésének tárgyalását a ház még tegnap sem fejezte be. Egyes tételknél nagyobb viták voltak s különösen a lötenyésztes címénél, hol gróf Széchenyi Aladár az előirányzatba felvett, de a pénzügyi bizottság által töröltetett javaslat bizományi istálló felállítására érdekében állapontját védelmezve szólalt fel. Csatlakoztak hozzá Szalay Imre és Györffy Gyula, míg Helfy Ignác és Horváth Nándor a bizottság javaslatát védelmezték. Horváth Gyula a miniszter véleményét kérte s miután gróf Bethlen András földmivelési miniszter kijelentette, hogy az általa is szükségesnek tartott bizományi istállókat a közgazdasági alapról is létesítheti, míg a jövő évi költségvetésben részletesebb előterjesztéseket tehet, gr. Széchenyi Aladár egyszerűen visszavonta indítványát.

Majd a lovensenyek tételénél a totalizátor ügyében volt vita, melyet Herman Ottó vezetett be hosszabb beszéddel, határozati javaslatot terjesztve be a totalizátor eltörlésére. A vitában résztvettek Tisza István, gr. Széchenyi Aladár, Wekerle Sándor pénzügyminiszter, ki ígéretet tett, hogy a játékszennyvedély korlátozására törvényjavaslatot fog benyújtani, továbbá Polonay Géza, kinek Wekerle válaszára röviden s végül Almásy Sándor. A tételt különben változatlanul elfogadták. A borászati tételénél Szalay Imre, a gazdasági intézetek tételénél pedig Vályi Árpád, Herman Ottó, Horváth Ádám és gr. Bethlen András miniszter beszéltek. Vályi a gazdasági oktatás szempontjából sok figyelmet fordított a tételre. Az ülés elején Fejérváry Géza honvédelmi miniszter bejelentette jelentését az 1889—90. évi önkéntesekről.

Ma a ház befejezi a földmivelési tárca költségvetésének tárgyalását s azután áttér a kultuszbudgetre.

— Külföldi hírek. A szerb skuptina ünnepélyes megnyitása f. hó 23-án lesz, az összes regensek, miniszterek részvételével. — Nagyvasuti szerencsétlenség történt Szaloniki közelében. Egy katonai vonat kiskiklott, 40 ember életét veszítette, s ugyaannyi megsebesült. — Natalia, a volt szerb királyné, vegre mégis elhárította, hogy válsága ügyében emlékiratot terjeszt a skuptina elé. — Vilmos német császár a porosz képviselőház elnöksége előtt hangsúlyozta, hogy teljes meggyugással helyezheti kiállításba a béke fenntartását. — Az általános választási jogért. Bécsben legalább ötezer munkás által látogatott gyűlést tartottak, melyet a demokraták központi egylet hívott össze, s határozati javaslatot fogadtak el az általános és közvetlen választási jog érdekében. Több szocialista pártvezér is beszélt. A gyűlés a legteljesebb rendben és nyugalomban folyt le. — Nagy tengeri szerencsétlenség. Zárából távirják: Almissa mellett egy hirtelen szélroham következtében egy hajó, mely munkásokat vitt Brazza szigetére az olajbogyó-szűrtre, elmerült. Harminczhét emberélet és 100 állat esett a katasztrófa áldozatává. Csak 13 ember menekült meg a vízbefelástól. Ugyszintén elve kimentettek 34 állatot is.

Papp Elek beszéde.

— A képviselőház nov. 15-iki ülésén. — T. ház! (Halljuk! Halljuk!) A midőn a vitának ily előhaladt stádiumában a mindnyájunkat egy formán megilleő szólás-szabadsággal elegek, mindenek előtt kijelentem a t. ház meggyugtatására, hogy én a phylloxera kérdéssel nem szándékozom tovább foglalkozni. (Helyeslés a szélső balon) és a hegyekről leszállók a nagy alföld rónájára; azon vidékre, a mely hasonlólag egy igen nagy elemi csapással kell hogy küzdjön; leszállók azon vidékre, a mely a magyarok ugy szólván bölcsőjét képezi s mely állandóan ki van téve azon veszélynek, hogy a Tisza árja megsemmisíti. (Halljuk! Halljuk!) Felzárunk különösen azért t. ház és erre kérem t. képviselő társainak becses figyelmét és türelmét, mert azt hiszem, hogy mindnyájan meg vannak arról győződve, hogy a Tisza szabályozás, s általában az armentesítés kérdése, oly nagy fontosságú kérdés, a melynek megoldása egy földmivelésügyi miniszternek, mint az egész törvényhozásnak a legemlékezőbb feladata s kötelessége. (Igaz! Ugy van! a szélső balon.)

Ez előtt 50 évvel, midőn az armentesítés és a vízszabályozás kérdéseinek megoldása megkezdett és szabályosabban merdebe terelgett, az egész ország s az egész Tisza-völgy a legnagyobb lelkesedéssel karolta fel ezen igazán nagy fontosságú közgazdasági kérdést s annak megvalósítására nagy áldozatok árán is vállalkozott, és ime, ha a Tisza völgyén végig utazunk, sajnosan kell tapasztalunk, hogy annak minden zugában a legnagyobb indolettáival, a legnagyobb egykedvűséggel találkozunk, és sok helyen egészen az ekeseredettségig van fokozva azon ellenszenv, a mely a szabályozás és az armentesítési ügyek iránt az érdekeltségű meghonosodott. Mi ennek az oka? Az, hogy az érdekeltség arról győződött meg, hogy a szabályozás, mely óriási összegekbe került, nem felelt meg azon várakozásoknak, melyek hozzá fűződtek; sőt tökéletlenségüket ugy szólván a legalkusabb szem előtt a maguk meztelenségében feltűntették.

E körülmény okozza, hogy a szabályozás ügye iránt a közérdeklődés epen azok részéről hiányzik, akiknek existenciáját hivatalos volna megmenteni. Hogy tehát e nagyfontosságú nemzetgazdasági kérdés azzal az érdeklődéssel karoltassék fel a jövőben, s mely megilleti, szükséges, hogy az eddigi rendszert elhagyva, új és a természet viszonyainak megfelelő módon való szabályozási munkálatokat létesítsünk, contemppljunk. Én nemcsak a Tisza és mellékfolyóival igen gyakran előfordult gátszakadások statisztikájával foglalkoztam, hanem az Olasz- és Oroszországban végrehajtott szabályozási munkálatok statisztikájával is megismerkedtem s figyelmem tárgyává tettem, hogy mily időszerűsége történtek ott gátszakadások. Így p. o. míg Magyarországon rövid 30 év alatt 113 gátszakadás fordult elő, s így minden esztendőre 3 1/2 jut, ezzel szemben Oroszországban a Vistulánál 500 év alatt 74 gátszakadás fordult elő és így minden 10 évre egy s a Pónál 700 évre 423, s így minden 5 évre esik egy gátszakadás. (Folyt. kov.)

Ruttkayné Kossuth helyzetéről.

Ruttkayné, Kossuth Lajos nővérétől, a „New-York Times“ egy igen érdekes levelet közöl október 30-iki kiadásában, melyet Ruttkayné egy ottani, Plainfieldben lakó barátjának intézett s melyet ez szíveségből a N. Y. Times rendelkezésére bocsátott. A levele hosszabban ismerteti Ruttkayné Magyarországon való tartózkodását és melegséggel beszél a magyar nép szeretete, ragaszkodása és lelkesüléséről, melyet a magyar nép ez alkalommal ugy bátyja, mint ő irányában tanusított. Ezután a levele Kossuth Lajos nélkülözése ter át. A levele részét az „Amerikai Nemzetőr“ után egész terjedelmében közöljük a következőkben: „Mily furcsa életünk története! Ha nem volna benne oly sok tragikus mozzanat, ugy valóban kitünő bohózatnak volna nevezhető. Harom hónapot töltött oly óvások közepe, melyek csupán a legkitünőbb egyenlőség illettek meg és azután visszatért szegény bátyához s látni őt, a 88 éves aggyastyánt, napokint 7—8 órát írta felett görnyedni, hogy a napi kenyeret megkeresse! Midőn sóhajait hallom s nyugalom utáni vágyát, csaknem megreped a szívem fájdalommal. Azt hiszem, hogy emittetem önnek leveleim egyikében egyes takarékpénztárak megbízását, melyek folytán bátyám pénzügyi helyzete lényegesen súlyosbodott.

Fáradtsággal gyűjtött szerény kis vagyonát ezen intézetek részvényébe fektette ezek ma csupán névleges értékkel bírnak. Habár a tőke nincs egészen elveszve, mégis ekkor mulva fognak ezek jövedelmezni. Azon tudattal mentem Magyarországra, hogy szükségnek neznék elebe. Azóta bátyám szakadatlan munkálkodással befejezte emlékiratainak negyedik kötetét, mely most kiadásának kezében van. Az előfizetéseket is megkezdődtek és így reméljük, hogy nem fogunk szükségét szenvedni.

Nem csodálatos-e, hogy egy nemzet, mely szeretete és hűdólatában oly kitartó, oly ragaszkodó bátyám iránt, nem talál módra, hogy letegye a kezét a magyar nép, hogy bátyám visszatértesse ugy III. Napoleon, mint Victor Emanuel nyugdíjainait, mondván, hogy a államzat még saját gyermekeitől sem fogad el s vannak is egyének, kik szívesen segélyre volnának, de sohasem jönnek a gondolatra, hogy egy nemzeti ajándékot ajánlani a nekik, melyet véleményem szerint elfogadna.

Más nemzetek nyujtanak ugyan kárpótást fiaiknak, kik mint bátyám is, teljes életüket s tehetségüket hazájuknak szentelék. Bismarck gazdag ember, de azért hazája mégis milliókat adott és meg ad is neki. Irorszag, mely Magyarországnal mint nemzet sokkal szegényebb, százezreket adományoz Parnellnak; Oroszszág nem csupán adott Garibaldinak, hanem még mind e napig ad is családja hátramaradtjainak, — azt hiszem ötnék elethoszsigiani a 10,000 franknyi nyugdíjat.

Bátyám, ki Angolországban visszautasította egy néhány gazdag barátjának ajándékát, elfogadta a munkások adományát melyhez 9800-an járultak egy-egy penny-vel. Ezen tény az, mely arra a gondolatra hozott, hogy bátyám elfogadna a egy oly ajándékot, melyben a nemzet venne részt.

Némelykor kívánom, hogy bár az idegen sajtó nyilatkozzék, hogy miért engedi a magyar nép Kossuthot 89-ik évében oly nehezen dolgozni, hogy életét fenntartsa, ahelyett, hogy róla a nemzet, önmagához és Kossuthhoz méltóan gondoskodnék.

Az „Amerikai Nemzetőr“ e levelhez a következő megjegyzéseket fűzi:

Ez kívánata és szöszterinti fordítása Ruttkayné levele, mely minden magyarak arcába kell hogy keressze a szegényéért. Bizony nem valami szép szerep, melyet a magyar nemzet a külvilág előtt játszik, midőn azon embert, ki hazáját ujjaikotta, engedni, hogy szükségét szenvedje. Itt az ideje és a módja, hogy az elmulasztottat jóvá tegyék és bizunk a magyar sajtóban, hogy ez ügyet felkarolja, azt rövid idő múlva meg fogja valósítani.

HELYI HIREK.

* A „Csokonai-kör“, városunknak e nagy jövője egylete, tegnap, Csokonai születésének évfordulóján, d. u. 5 órakor tartotta elő, azaz megnyitó felolvasó estélyt, a váróháza nagy tanács-termében A nagy terem zsúfolásig megtelt intelligens közönséggel, melynek sorában városunk lelkes hőlgyei igen szép számmal voltak képviselve. A megnyitó estély méltó volt a Csokonai-körhöz, méltó volt Csokonai emlékéhez és városunk jó hírüvéhez. A kezdet igen szép reményekkel biztat bennünket a Csokonai-kör jövőjét illetőleg!

Az estélyt Vértési Arnold, a kör elnöke nyitotta meg, magas színvonalon álló, eszme-gazdag s szépen előadott beszéddel, melyet lapunk első czikke gyanánt közlünk. A magyar irodalom és a Csokonai-kör hívatását fölfontató s helyzetünket igaz színekkel ecsetelő beszédet a közönség nagy tetszéssel s eljajzással fogadta. Bartók Lajos, ki táviratilag mentette ki magát a miatt, hogy Debreczenbe el nem jöhett, Vértési Gyula olvasott fel négy szép, hangulatos költeményt, melyek egyikében a „Lilla dalok“ hangja szólal meg. A különben is szép költemények hatását a Vértési Gyula előadása csak növelte.

Géresi Kálmán, a szépirodalmi szakosztály elnöke, a „Péterfia“ történetéből olvasott föl történelmi vázlatot, mely sok érdekes történeti adatot tartalmazott. Eredeti okmány is mutatott fel, melyet Veghelyi Dezső aispántól kapott. Kifejtette felolvasó, hogy Debreczen föllendülése legelső sorban a Dózsa-nádor családjának köszönhető, s azon időben még Debreczen tágas határára számos népes község volt. Igen érdekes adat az is, hogy törvénykezési tekintetben azon időben nagyobb körre terjedt ki Debreczen hatása, mint a minő körrel a debr. kir. tabla birni fog. Midőn felolvasó fölemlítette, hogy egy nagy tűz idején a debr. varóházán mulattak, a tüz-

Színházunk ünnepe.

Költőnk ünnepi ódája után hetköznap prózával, ma is a közönség közönyével kezdenem czikkem, ha nem volna egy nagy hatalmas vigasztalásom. Mikor a földszíntnek ásitó soraira lenéztem, szinte bosszankodtam azon a lelkesedésen, melylyel mi nap-nap után ezt a nagyérdemű közönséget lángra akarjuk gyujtani. A mi kitartó küzdelmünk kezd egy kissé comicussa válni. Megharagudnak ránk s ingyen vesztjük el azt a kis hákást, melyet más téren el tudnánk érni. A bosszankodó szem azonban új fényben csillan fel, mikor a roskadásig zsufolt karzatot, a minden zugában megtelt második emeleti zártseket, sőt lenn a harmadrendű támlásszek egészen megtelt padjait megpillantja.

Van hát Debreczennek színházba járó közönsége. Ez az igazi közönség, mely előtt kalapot emelhet páholyaink berlő publikuma is. Mert a berlet hiánya miatt sem panaszkodhatnak igazgatónknak, de mi előttünk az borítja sötét színebe a helyzetet, hogy a társadalom azon retege, mely legbiztosabb alapját nyujthatna színházunk felvirágzásának, a jómódú középosztályi tagjai, maradnak állhatatosan távol a színházról, hova legfeljebb a Gigerlik úres bolondozása vagy egy-egy új operette divatja csalja be őket nagy néha napján.

Ma pedig megvárhattuk volna a debreczeni közönségtől osztály- és rangkülönbség nélkül, hogy a saját ünnepét csak megtarja, ha már a magyar színház száz éves jubileumára rendezett díszelőadáson kétszer egymás után tatóngó őréségekben hagyta a színházat. Fájdalom várakozásunkat már egy véletlenül felünkbe jutott kérdés nagyon lelohasztotta. Erre a kérdésre olyan embernek ajkai nyilatkoztak, a kit Debreczenben egyéniségénél épp úgy,

mint hivatalos állásánál fogva mindenki tisztelt, s kinek szava és tette minálunk pelda számba menne. Azt kérdezte, hogy mit jelentenek a színházon késő ősszel tavaszi reményt sugárzó napfényben lengő lobogók?

Jól mondta tegnapi czikkünk: kicsinyke ünnep, zajtalan. Az tudott róla legkevesebbet, kit leginkább illetett a debreczeni városi színház tulajdonosa: Debreczen szab. kir. város törvényhatósága.

De csak ünnep volt az mégis. Vigasztaló a sivár jelenben, a multhoz méltó jövővel kecsegtető.

A „Hymnusz“ elnevelésével kezdte a fényes magyar díszba öltözött személyzet. Bizony nem frázis, hogy a ritka szabatsósággal és érzéssel előadott nemzeti imádság mindnyájunk lelket áhitatra ragadta. A Czapek Peter karnagy virtuóz vezénylete alatt előadott nagy zenekari nyitány pedig már előbb mindenkit a szép ünnep magasztalára emelt. Majd Konkoly Emilia szavalta a műhöz méltó hatással Kós a Barna magasröptű, szép alkalmi költeményét, mely a közönséget viharos tapsokra ragadta, annyira, hogy szerzőknak háromszor is meg kellett a lámpák előtt jeenni.

Majd a Balassa Jenő által rendezett néma képlet keltett szűni nem akaró tapsvihart. A tableau, mely Balassának fényes rendezői genie-jéről tett imponáns bizonyosságot a magyar színházművészet fejlődését tüntette fel találó választással a különböző műfajok szerint. A tragoeédiát „Bánkban“, a vígjátékot „A csók“, a bohózatot a „Pelekesi notárius“, az operettet — a Csokonai-ünnepre célzó „Kitünő tapintattal — „Tempefői“, a népszínművet a „Szökött katoná“ személyei képviselték a Muzsa, a Poesis, és Thalia allegorai alakjai előtt.

Balassát háromszor-négyszer is kihívta a tomboló tetszészaj, s a közönség irányában az egész előadás alatt csaknem minden jelenete után fényesen adott igaz becslésének kifejezést: oly minden tekintetben gondosan kicsiszolt művészi alakítás! mutatott be Biberschnak nem mindennapi nehezséges szerepében. Utálom a kritika nélküli tömjenezést s komoly meggyőződéssel mondom, hogy Balassában oly művészi erőt bírnak, ki a lefolyt huszonöt év legfényesebb időszakának is díszre vált volna.

Bánkban-ban ma Csiky-nek volt alkalma bemutatni tehetségét. Mert, hogy tehetség, azt ma is igazán megmutatta. Alaposan dolgozta ki Bánk tragikumát s játékának minden előnyét szívesen emeljük ki, csak több helyen tudnánk különbben szép organumának érzélgésre könnyen hajló lágyaságát megedzeni. Néhol bizony heve nagyon is elragadja, s tépelődés helyett katonát tulhaladó rohamossággal siet végzete elé. Az első felvonásban a rejtekből való előtérés nagyon nehéz jelenetet, melyre nézve pedig maga (Bánk-Bán után is a mi magyar Shakespere-nak), Katona adott utasítást, éppen a tulságos merséklettel, meg lehetősen elejtette.

Alakításának egyik fénypontjaként kell kiemelnünk második felvonásbeli játékát, hol Bánk nemes, loyális jelleme az összes világirodalomban parjat ritkító tőkelylyel domborodik ki, mikor már eselen sejtett saját szerencsétlenségét hazája pékéjének, királya üdvének alárendelve, Peturt az általa személyesített királyi méltóság előtt tordre készíti. A harmadik felvonásban Melinda távozása, nagyon hidegen hagyta s ezt a felfogást nem helyeseltük. Bármennyire meg volt is győződve Melinda bűnéről Bánk, Melindát így el nem bocsáthatta. Ezt a nem kicsiny hibát nehéz volt helyre utni a gyermekkel szépen játszott jelenetben.

A negyedik felvonásra tartotta Csiky minden erejét! Itt igazán a Katona Bánkját láttuk. A katasztrópha szemünk előtt fejlődik ki s a Bánk lelkében folyó küzdelet tisztán láttuk, hogy meggy vége agyában, a mit előbb kívánt,

„Épül fel! izmosodj meg, gondolat!“ s Melinda távozása után tudjuk, hogy

„Vége vége már neki!“

Helyes felfogását aztán sem vesztette el s a koporsó-jelenetben méltó koronát tett egészen sikerült alakítására, melyet a közönség folytonos tetszéssel jutalmazott.

Tiborcot Puspöky játszotta. Katona ez alakjával 1821 ben a mai állami és társadalmi vajudó problémák küzdelmét utólrhetetlen tőkelylyel személyesíti, s Puspöky nehéz feladatát teljes meglegedésünkre, dicséretreméltó tanulmányjal tudta megoldani.

Öszintén valljuk meg: egy nagy meglepetés várt bennünket a tegnapi előadásban. Sielőnt kijelenteni, hogy igen kellemes meglepetés. Nem tagadjuk, Peturbát ma aggodalommal vártuk.

Mátrai azonban vasakarattal és szorgalommal tudta legyőzni az előtte álló nehézségeket s olyan Peturbánt mutatott be, hogy alakítása a tegnapi előadásnak becslétere vált. Öszintén kívánjuk, hogy tegnapi, nem közönséges sikere minél több diadalra buzdítsa.

Góth tegnapi a léha, piperkőcz Ottó jellemzésében sok helytt tulságba ment, a kéjes szenvedély festésében pedig nem volt elég erős.

Izidor a halás szerepből sokat kihagytak, a mi bizony már dicséretet nem érdemel, pedig Tájkerti Berta egészen helyes felfogással játszta a mellőzött szerelem sovargó szenvedélyét és álnokságát epp úgy eljátszotta volna.

vészszel mel sem meg. hogy a kolyan felté rosháza na lett, mint m egész közönséget utolsó felolvasó Kiptési szakosztály ismeretlen költemény érdeklődése mai számban közölték. A közönség zett s meglegedés sokat zárt ülést ket intéztek el.

* Az értekezési bizottság tegnap zott érdeklődés met ősszel a bi határozatot fog h

* A töltővezet Városunk derek o mel és érdeklődés lágirú fölledezése főrvos a városi m let, mint m azaz megnytó felolvasó estélyt, a váróháza nagy tanács-termében A nagy terem zsúfolásig megtelt intelligens közönséggel, melynek sorában városunk lelkes hőlgyei igen szép számmal voltak képviselve. A megnyitó estély méltó volt a Csokonai-körhöz, méltó volt Csokonai emlékéhez és városunk jó hírüvéhez. A kezdet igen szép reményekkel biztat bennünket a Csokonai-kör jövőjét illetőleg!

* Halalozás. életének 39-ik szüvészes után elnak virágban elbtemették el nagy ról a 39-ik gyászejentést. Lele gysé-áldozat f. hótattik be a hely

* H. Bözörm következők: Noszőrmenyi független vágó Gábor lemondó törvénnyel válnóki tisztelő. A p az elnöki állás ös selősséggel s S ó választotta elnök nyajunk öröme r zottsági taggá Dr. Janos választottu Losonczy 20, Kál zata elnebebe. Dp párt régi, kipróba Dobó Sándor főjeg segről Drea javar

* Tornaegyk hó 19-én, azaz sz nateremben kezdett sikerült a v Károly urat m

Lásziné zönségünk s jeles czekek bizonyult Bércei Es és gondosan játszó Mikhá! nem kevés kidomborítani.

Es a magyar nályuk, hogy eppen ez ünnepi este n elegdvé. Annyira hogy katasztróph ránkózó s tulhajto donitanunk, mint. Hiszen Bánk trag lansağa. Az árta el minden erejét. deacsere művés 3-ik felvonásbeli néval és Bánkkal demelt tapsokat a diánt azonban aligh kotta meg magána

A tegnapi es krónikása lenni elhallgatni, mege előre hirdette tá s azon Debreczen 25 éves jubileum jelesebb művészi kerültek ki. Neke egyik direktorunk a ki nemének dis oaztja ferje meg

* A Vén Czigány * Lenz meg es

vészszel mit sem törődve, találon jegyezte meg. hogy akkor nem örködték...

A közönség minden felolvasót megjelzett s megelégedéssel távozott. A felolvasásokat zárt ülés követte, melyen a folyó ügyeket intézték el.

A „Csokonai-kör“ tegnap bebizonyította, hogy a közönségnek valódi szellemi élvezetet tud nyújtani, azért tehát a kör fölüldülését s megizmosodását mindannyian szívünköl óhajtjuk. Vivat, crescat, floreat!

* Az ártézi kut ügyében a jog- és pénzügyi bizottság tegnap ülésében meg nem hozott érdemleges határozatot. A napokban ismét összeül a bizottság s ez ügyben döntő határozatot fog hozni.

* A tüdővész gyógyítása és Debreczen. Városunk derek orvosi kara nagy figyelemmel és érdeklődéssel kíséri a Dr. Koch világhírű fölfedezését. Dr. Sár váry Gyula t. főorvos a városi tanácshoz indítványt nyújtott be az iránt hogy Dr. Koch felfedezésének tanulmányozása végett a deb. orvosi kar valamelyik tagját küldjék ki Berlinbe. Az orvosi karnak több tagja azonban saját költségén is készöl megtenni a berlini utat, így például a tegnapi említett Dr. Burger Péternek kívül Dr. Szentpály Béni, e törekvő jeles fiatal orvos is elutazik Berlinbe, hogy ott szerzendő tapasztalatait itthon érvényesíthesse.

* Halálözás. Cérnek Ferenc százados, életének 39-ik évében, f. hó 16-án, súlyos szenvedés után elhunyt. A jeles s férfi korának virágában elhunyt katonatisztet ma d. u. temették el nagy katonai pompával. Elhunytáról a 39-ik gyalogezred tisztikara adott ki gyászjelentést. Lelki üdvéért az engesztelő szentmise-áldozat f. hó 22-én d. e. 9 órakor megtartatik a helybeli róm. kath. templomban.

* H. Bőszörményből írják lapunknak a következőket: Nov. 12-én tárgyalta a h. bőszörményi függetlenségi és 48-as párt ifj. Sóvágó Gábor lemondását, ki orsz. gyűl. képviselővé történt választása miatt, lemondott elnöki tisztéről. A pártgyűlés kimondta, hogy az elnöki állás összeír az orsz. gyűl. képviselőiséggel s Sóvágó Gábort ismét megválasztotta elnöknek, ki a választást — mindnyájunk öröme — el is fogadta. Megyei bizottsági taggá Dr. Pápay Imre helyére Dr. é n János választott meg 152 szavazattal Dr. Losonczy 20, Kálmánchelyi László 13 szavazata ellenében. Dr. é a függetlenségi és 48-as párt régi, kipróbált tagja. A párt különben Dobó Sándor főjegyzőt jelölte, de ő a jelölésről Drea javára lemondott.

* Tornaegyletünkben a vivástanítás folyó hó 19-én, azaz szerdán d. u. 7 órakor a tornateremben kezdetét veeadi Egyeti vívómestert sikerült a választmányának Chappon Károly urat megnyerni, ki a tanfolyamra

jelentkezőket szerdán és szombaton a tornateremben 7—8-ig, valamint saját vívóteremben a Széchenyi-utcza bármikor felveendi. A tanfolyam hetenként két; vagy ha a tagok kívánják, három órával, 1891. június hó közepéig fog tartatni. Tandíjul egész évre az egyleti pénztárnok által kézbesítendő nyugtára 10 frt fizetendő, ezenkívül a vivási tanfolyam hallgatói az egyletnek is tagjai lesznek, melyért külön 4 frtot fizetnek s a rendes tagok minden jogában részestülnek. Chappon Károly ur neve elegendő kezességét nyujt arra nézve, hogy egyletünkben a f. évben a vivás sikerrel fog taníttatni s megvagyunk győződve, hogy ily előnyös feltételek mellett városunk fiatalisága nem mulasztja el a kedvező alkalmat s a vivási tanulásra tömegesen jelentkezni fog, melyre alólírott elnökségi által; tisztelttel felkérjük. Debreczen, 1890. november 18-án. A debreczeni tornaegylet elnöksége.

* Eljegyzés. Kovács János főiskolai tanár ur kedves és művelt leányát, Kovács Teréz kisaasszonyt, eljegyezte Dr. Andrásy Ernő szalacsi orvos. Aldás és boldogság kísérje az új pár frigyet.

* Alapszabály jóváhagyás. A derecskei önkéntes tűzoltó-egylet alapszabályait a belügyminiszter a jóváhagyási záradékkal ellátta.

* Nyilvános köszönet. Mindazon rokonok, jó barátok és ismerősök, továbbá felehetetlen halottunk volt tisztársai, valamint a nagy közönség tagjai, kik nehaj Tóth János végtisztesség-tételénél megjeleni sziveskedtek: fogadják ez uton is szívünköl eredő hálás köszönetünket. Debreczen, 1890. nov. 18. A gyászoló család.

* Biztos gyógyhatás. Mindazok, kik rossz emésztés vagy székrekedés következtében, felfúvásban, szorulásban, felfájásban, étvágyhiányban vagy egyéb bajokban szenvednek, a valódi „Moll féle seidlitz porok“ használata által biztos gyógyulást érnek el. Egy doboz ára 1 frt. Széküdes naponta utánvéttel Moll A. gyógyszerész és cs. k. udv. szállító Béc, 1. Tuchlauben 9. A vidéki gyógyszerterekben határozottan Moll A. készítménye, az ó gyári jelvényével és aláírásával kérendő.

Debreczeni élet.

Kedves nagysám, igérje meg nekem, hogy nem adja tovább, a miket most elmondok. Kérem, ne nezzen ám oly haragosan a szemembe, inkább elhiszem, hogy meg, Margitkának sem mondja meg, csak az ne állítsa, hogy nem kívánja reá. Majd ide ülök a kis zsámolyzékra, aztán ugy fogok feltekinteni azokra a szép szelid szemekre, mint a hogy a templomban a szűz Mária képre tekintenek a hívók. Ugy-e Adámnál kezdem el a monológomat, de ej, ej, ne túrelmetlenkedjék, hiszen majd csak a végére érök.

Szorul-e az bizonyítgatásra, hogy Debreczen messze földön híres gyönyörű leányairól, a kiknek szemében, arczán, ajakán ott van a bajok quintessenciája — és mégis — talán nem is kellene elmondanom? Mondjam, kívánja — jól van. Tehát, mégis oly érzelmetlen maradnak e bajok iránt a debreczeni fiatal emberek, a kiknek akkor sem jut eszébe a házasság, ha már feljött a fejök tetején a hold. Hiszen meg a legkisebb város is tulszárnyalja Debreczent, ha lakadalmakról van szó, pedig itt is vannak ám fiatal emberek egynehányan. Most azonban nagy dolgok vannak készülöben nálunk, melyek meg egyelőre melyeses titkok, de én nagysádnak elmondom, elárulom ezeket, egyteleneleg búbalys mosolyáert, melylyel kétségkívül meg fog jutalmazni, azután nem bánom, ussenek agyon, tegyenek szeges hordoba és görgessenek le a Basa halmáról, a kiknek nem tessik a viselkedesem. Debreczenben a tengersok nőden fiatal emberten felebredt a lelkiismeret s elhatározták, hogy rövid idő múlva egy nagy bált rendeznek, melybe minden leányt meghívnak, a ki szép, a ki bájos. Nagysád bizonyára ott lesz.

E bálban aztán minden fiatal embernek számot kell vetnie a szívével, ha ugy hozza a sora, hogy szemé megbolttanék valamelyik rózasz Amor-gördőcskében — ami igen valószínű! — mondja ki batran, mi a b a j a. A bál hallgatag czime: „Házassulandók b a j a“, nemde szépen hangzik? A bál bizottságot most alakítják, s remélhető, hogy nehány hét alatt teljesen rendezben lesz a dolog.

Oh, mert csak a bál az, a hol az érzelmek fölcsaponghatnak az égig, midón a keringő hevében a kezek görcsösen szorítják egymást, s a forró lehellettel összekeveredésben létrejönnek a szerelem bacillusai, melyek ellen meg dr. Koch sem tudott ellenszert feltalálni.

Ugy lesz, a mint elmondtam most, hiába kételkedik nagysád, hiába huzza össze aranyos kis szájacskáit, megkapja a meghívót a házassulandók báljába.

Viszontlátásra ott... ott... Leontesz.

„Csokonai Vitéz Mihály“-nak egy ösmeretlen verse.

(Ösmertetés Komlóssy Arhuról.) A „Csokonai-kör“ alapszabályaiban egyeb nemes czélok között azt is kitézte, hogy halhatatlan költőknek eltrajzása, irodalmi működése és műveire vonatkozó mindennemű adalokat beszerez, a homályban feledett körülményeket felderíti, kiadatlan és ösmeretlen munkáit kikutatja, kéziratait, a reá vonatkozó tárgyakat, emlékeket összegyűjti, általában pedig a Csokonai-kultuszt terjeszti.

Istennek hála eljutottunk valahára e térre is és Debreczen városában, mely város Vitézünk bölcsőjét ringatá, az ifju lángot hatalmas tűzszoloppá növelte, s végül a visszatért bolygó csillag elégett hamvainak nyugvó helyet adott. — De hát a 30-as szám szabályai szerint így van ez jól, mert sajátosság véletlen, és kivált halála után mily változva játszik szerepet. — Ugyanis a 30 éven tul alig élt jeles költőnek — hogy méltó siremlék állítassék — újabb 30 évre volt szükség; s ettől ismét 3 tized múlva — a 60-as években indult meg azon mozgalom, melynek folytán az ércszobor, Izó mesteri műve — emeltetett, mely nem csupán Magyarhon első legnépszerűbb költőjének büszke emléke, hanem jelzője az azt létrehozó akkori társadalom fennkölt szellemének is. Adózunk előismeréssel ama kor férfainak, kiknek jobbjai közül ma már sokan nem élnek közöttünk. S mi ifjabb nemzedék, a bronz ötvényhez három évtizeden át zarándokoltunk azon hó óhajtással, bárcsak még ennél is maradandóbb alkotás — egy nevet viselő irodalmi kör — hirdeté Csokonainak emlékét, folytonos működése által nemcsak városunkban, de széles e hazában, sőt mindenütt, hol magyar szó felhangzik, hol magyar szív dobog!

S ime vágyunk teljesült; a 3-ik tíz év még el sem telt, s a „Csokonai kör“ megalakult.

Nemes és dicsó feladatok, melyeknek megoldására e kör létesítői czelul kitéztek; de bizonyára igen nehéz és valószínűleg háládatlan is lesz a munka, melyet teljesíteniök kell. — Mert ha a vasemlékre az alföldi magyarsága fillereit, s az ércszoborra Debreczen áldozatkész polgársága adományait oly sok időn át türellemmel gyűjtögette a hazafüi lelkesedés, ez tisztán anyagi kérdés volt, mely nálunk az el nem tagadható közjölét folytán előbb-utóbb eredményre szokott jutni. — De s z e l l e m i t ö k é t gyűjteni, e z e n t á r h á z b a hordani össze a mindennel drágább kincseket s onnan sugározatni széjjel a csekély feleslegget, kivált olyan fejekbe, melyeknek a kérge kemény, s olya szivekbe csepegtetni nemes érzelmeket, melyek azok iránt fogékonyak nem bírnak, azt hiszem mindnyájunk egyetértő nézetével találkozom, hogy ez mar az eddigieknél sokkal nehezebb feladat.

Idegen tollakkal ékeskedni azonban nem akarok, s kijelentem, hogy e titáni küzdelemben csekélységemnek csak kis rész jutand, mert az irodalmi, tehát szellemi téren munkálkodást az arra hivatottabbaknak engedven át, a körben elfoglalt állásomból is kifolyólag, a háládatosabb anyagi téren foglalok helyet, és programom az — az általános teendőkön kívül — a Csokonai után fennmaradt eredeti kéziratok, nyomtatványok, emléktárgyak s más e féle felkivált összegyűjtése s azok befogadására egy C s o k o n a i s z o b a felállítására képezendik.

Addig is azonban míg e téren a cseendes működést megkezdhetjük, míg szép hazánk különböző vidékein, vándor szellemü költők egy-egy ott feledett kéziratát, emléktárgyat felkutatván, onnan megszerezhetjük; addig is, míg „A r p a d i a s“ címü munkáját, melynek kéziratát a hagyomány szerint kesergő edes anyja tájfalomban fia koporsójába helyezven — véle együtt eltemettette — más uton feltalálhatjuk, s Virgil Georgicáinak II-ik és többi kötetét, melyeket állítása szerint Festetics grófnak megküldött — a keszthelyi tündérpalota könyvtárában felfedezhetjük — a jó marosvásárhelyiektől pedig a már felajánlott eredeti levelen kívül „G o n d o l a t o k“ címü költeménynek első részét is megkapjuk, a míg százuál többre menő elveszett remekműveiből egyik-másikhoz véletlenül hozzájuthatunk, ad dig is mig azon zöld-óros, melyből dr. Földivel a Miklós-utcai ház kerti lugasában iddogáltak, a bojtökösü palást, a hosszú száru pipa, s étapáczája s több eféle érdekes tárgyak napfényre kerülnek, addig is mig városunk egy érdemes férfija — most még feltékenyen őrzött költőnk edes atyja Csokonai Vitéz Józsefnek eredeti naplóját — körűnknek, a „Csokonai szobá“-nak ajándékozza, elégedünk meg kevésbé értékes dolgokkal, s fogadjunk mindent halásan, a mit körünk iránt érdeklődő honfiak beküldenek.

Általánosan tudva van, hogy Csokonai — midón 1795-ben a debreczeni collegiumból s ennek folytán a városból is távozni kényszerült, — a sárospataki jogászokodás, a pozsonyi diétán, majd Komáromban időzése — s ott Lillájában történt keserü családosa után, — két évig 1798—99-ben — a Somogy megyei Csurgó gymnasiumában tanárkodott. E két év alatt bő alkalma nyíltott Somogyvármegyét bejárni. — Szívesen látták, tejbé vajba fűrésztöttek akkor még a poetát — a jó magyar vidékeken, kivált ha oly vig czimborá volt — mint Csokonai. — Ilyen kirándulási színhelyet képezett a megye dékeleti részében a Zselicz völgye és a benne egy csoportban fekvő három falu: Hencse, Kadarkút és Hedrahely; melyek azon időben a kalvinista hívök csekély száma miatt csak egyesült erővel — hárman tudtak egy papot tartani. — Végre köztük a legszegényebb Hencsét is odaszegítette a mindenható kegyelme, hogy saját papot választ-hatott. — Csokonai ezt az öröndetes eseményt éneklé meg azon versben, melynek megösmertetését, illetőleg felolvasását — magamra vállalni bátorokdtam, — s mely ama vidéken közkezen — vagyis inkább közszájon forog.

A költeménynek külön czime nincs — s

csak Csokonai verse elnevezés alatt tartja fenn Somogyban magát s így hangzik:

„Hencse, Hencse, mily szerencse, Hogy magadnak van már papod, — Mi hívös és boldogságos — Már magadtól kaphatod.

Nemes papja Hedrahelynek, 'S levitája Kadarkútnak! Már töletek Hencse lelke, Lehet bizony mindig parlag!

Ti már többé nem jártok át, — Jó Hencsén nem veszekedtek, Bizony, bizony mily szerencse: Három falu ülhet veszteg.

Három pap ihatja otthon, Zselic völgye híres borát, Nem törődve más faluval, Legeltette saját nyáját.

Légy hát Múza jó kedvedben! Üritsünk pohárt Hencsésért, S mellé zendítsük meg a tust E faluk közt a békéért.“

Főszerkesztő: Szilay Gyula. Felelős szerkesztő: Kósa Barna. Főmunkatárs: Dr. Bakonyi Samu. Kiadó: Kutasi Imre.

444. sz. 1890.

Arverési hirdetmény.

Alulírt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. § sa értelmében ezenel közhírré teszi, hogy a debreczeni kir. járásbíróóság 10,857/1890. P. sz. végzése által Perles Möricz felperes javára Hausner Lajos alperes helybeli lakos ellen 18 frt 96 kr. tőke, ennek 1890. év márczius hó 18-ik napjától számítandó 6% kamatai és eddig összesen 12 frt 65 kr perköltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság felülfozlalt és 1358 frt 75 kr-ra becsült szobabutorokból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a 11,992/1890. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínen, vagyis alperes lakásán Csanak-ház 2-ik emeleten leendő eszköz-lésére 1890-dik év november hó 19-dik napjának délután 3 órája határidőül kitézetik és ahoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. cz. 107. § sa értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alól is eladatni fognak.

Az árverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Debreczen, 1890. évi nov. hó 3. napján.

Várady Imre, ki. bírósági végrehajtó.

Megérkeztek

A LEGSZEBB 2. női kézimunkák

előrajzolva, elkezdve és kész himzéssel, a teljesen színtartó

HIMZŐSELYMEK

száznál több színárnyalatban. Keresztöltéshez alkalmas

terítékek, törülközők, tálczakendők, FUTÓK és CREDECZRUKÁK.

Megjöttek a kitünő színtartó flanel, Barchent és Clementine

női ruhakelmék, fehér Barchentek, szebbnél-szebb ágyterítők, flanel és utazó pokröczok.

Megérkeztek a legjobb faj paplanok és köztük

SELYEM ATLASZ PAPANOK

kitünő minőségben 12 és 14 frt-hoz. KAPHATÓ

KARDOS LÁSZLÓ

czegléd utcai 18- és piaci fők-üzletében.

MOLL SEIDLITZ PÓR

Tavaszi gyógyítás.

Nyári gyógyítás.

Őszi gyógyítás.

Téli gyógyítás.

Csak akkor valódi, ha minden dobozon a gyár-
jeggy, egy sas és MOLL A.
sokszorosított czéje látható.

Gyors gyógyhatás makacs gyomor- és altestibajok,
gyomorgörcs, nyálk, gyomorégés, székrekedésnél, májbajok,
vértelenség, aranyér és a legkülönfélébb női betegségeknél.
Egy eredeti doboz használati utasítással 1 frt.

Raktárak az ország minden nevezetesebb gyógyszerárjában.
MOLL A. gyógyszerész cs. kir. udvari szállító, Bécs,
Stadt, Tuchlauben 9.

Szétküldés naponta utánvét mellett, 2 doboznál kevesebb
nem küldetik.

Elismerés MOLL A. urhoz Bécsben.

Ülő foglalkozásomnál az ön Moll-féle Seidlitzporai
igen jó hatást gyakorolnak; ismerem ezt egyszer s min-
denkorra és szívvelyes „Isten fidesse meg“-et mondok ér-
te; ezek a gyomrot jóvá és a főt könnyűvé teszik.

Tisztelettel

Steinko P. J. lelkész Honnenschlag-ban.

**MOLL FELE FRANCIA
BORSZESZ ES SO**

Legjobb
bedörzsölő-
szer

köszvény

csúsz

és minden

meghűlési
betegségek
ellen.

Csak akkor valódi, ha minden üveg MOLL A.
védjegyet és aláírását viseli.

Bedörzsöléssel sikeres használati köszvény, csúsz, min-
denemű testfájdalmak és bűnlúsánál; borogatóis alájában
minden sérelem és sebnél, daganatok, gyuladásoknál. Bel-
sőleg vízzel vegyítve hirtelen ruzsulát, hányás, kolika és
hasmenésnél.

Egy üveg ára használati utasítással 90 kr. o. é.
Raktárak az ország minden nevezetes gyógyszerárjában
és kereskedéseiben.

MOLL A. gyógyszerész cs. kir. udvari szállító Bécs,
Stadt, Tuchlauben 9.

Szétküldés naponta utánvéttel. Két üvegnél kevesebb
nem küldetik.

Elismerés MOLL A. gyógyszerész urhoz Bécs.

Kitűnő Moll-féle francia borszesz és sója vidéke-
men egyszerűen működik. Küldjön nekem 50 üveggel,
mivel az emberiség segítségére készletet óhajtok tar-
tani magamnál.

Mély tisztelettel

Hornof, lelkész Micholup-ban

Raktárak Debreczenben: Dr. Rothschnek gyógyszer., Tóth Béla gyógyszer.,
Szent-Királyi és Kalenda, Gerébi Fülöp.

Minden hasonló készítmé-
nyekkel szemben előnyben kell
részesíteni ezen labdacsekot,
melyek menesek minden ártal-
mas anyagtól, a legnagyobb
eredményre használatnak az
altesti szervek betegségeinél,
könnyen haszajtók és vertiszít-
tók; egy gyógyszer sem ked-
vezőbb és a mellett egészen
ártatlanabb

székrekedéseket

a legtöbb betegségeknek e biztos forrását olvasni és czukrozott alakja miatt négy
gyermeknek is szívesen veszik. — Ezen labdacsek dr. Pitha udvari tanácsostól
igen megtisztelő bizonyítvánnyal lettek kiutvetve.

Egy 15 labdacset tartalmazó doboz 15 kr. Egy henger, (8 doboz 120
labdacsek) ára csak 1 frt. o. é.

OVÁS! Minden doboz, a melyen e czég: gyógyszerár, zum heiligen
Leopold" nem áll és a hátsó oldalán vedjegyünket nem hordja,
egy hamisítvány, melynek megvételelő a közönség óvatik. Igen kell figyelni, hogy
ne rossz, s nem semmi eredményt fel nem mutatható, d-
epenséggel ártalmas készítményt kapjanak. Határozottan Neu-
stein-féle Erzsébet labdacsekot kell kérni és ezek a bori-
tékon és használati utasítást az itt látható aláírással el-
látva. — Főraktár Bécsben: Apotheke zum heiligen Le-
opold" des Neustein Ph., Belváros, Ecke der Paaken und Spiegelgasse. Rak-
ár, Debreczenben Rothschnek V. Emil és Tóth Béla (előbb Götl Nándor), Balázs
Ödön, Mihálovits István, Tamássy Béla gyógyszerárjában.

SZABÓ LAJOS FIAI

czégnél
ujjonnan raktárra érkeztek:
Női ruhaszövetek,
Színes mosó velezek,
Téli (Himalaya) kendők,
Alsó ingek, nadragok,
Harisnyák, keztük.
Nagyválasztékban:
FÜGGÖNYÖK, ÁGYTERITŐK,
Flanell takarók, lópokrócok,
Szőnyegek.

Kunz József és Társa

BUDAPEST. DEBRECZEN. N. VARAD.
Szőnyegek,
FÜGGÖNYÖK, BUTORKELMÉK,
ágy- és asztalteritők,
Flanell takarók,
Paplanok, madráczok
és valódi
Jaeger alsó ruhakkal
dúsan felszerelt raktárunkat a n. érdemű
közönség szíves figyelmébe ajánlják. 1.

KÖNYV- és KÖNYOMDAI

MUNKAK FELVÁLLALTATNAK.

KUTASI IMRE
KÖNYV- és KÖNYOMDAJA
Debreczenben, Főpiacz, Sz. Nagy Karoly-ház. — Ajánlja magát mindent e
KÖNYV- és KÖNYOMDAI MUNKAK
gyors és pontos elkészítésére.
Elvállal: tankönyveket, hírlapokat, folyóiratokat és rovatozott ivateket.
ÉT-, BOR- és ÁRLAPOKAT; DÍSZMŰVEKET
arany, ezüst és színnyomatban;
díszes egybekelési- és látogató-jegyeket.
Szóval a nyomdászathoz tartozó megrendelések gyorsan és hiba nélkül, a legújányosabb árban eszközöltetnek.
A papir gyári árban számítatik.
HIRDETESEKET a kiadásokban hetenkint ötször megjelenő „DEBRECZEN“ cz. hírlapban legolcsóbban
számítva közzéteszek
KUTASI IMRE
könyv- és könyvmda tulajdonos.
MINTÉTES LONDON
DÍSZOKLEVÉL 1877.
Gyilkosgyárjában

DEBRECZENBEN, Főpiacz

SZ. NAGY KAROLY-ház.

Debreczen, 1890. Nyomatott KUTASI IMRE könyvnyomdájában.

Mindenestől
Helyben és postán
Egy doboz 15 kr.
Fél doboz 8 kr.
Mogydó ár: 10 kr.

Egyes számok
A lap szellemi részét
közkeletű: Nagy-
utca, 1884. szám, D.
bár. — a szerkesztő
nem felel

Papp
— A képviselő

Tehát az ár-
kedés nem lehet
kivül mozgásának
nek s a rendkívül
kezményének tulaj-
sajnos körülménye
és szabályozás ki-
tészte.

Es itt igen s-
tem szólók a tudó-
Mert az a tudomá-
irtásánál felesleges
szolgálatra lehet
a szabályozási mu-
kép érvényesül. M-
káját megkezdtek,
egyiket az ország
Vásárhelyi Pal ter-
leccapa. És mi tör-
rencsetlenül házas-
egyikből az fogad-
szeti viszonyainak
Vásárhelyi tervét
sek alkalmazását s
mértékben a felső-
gadiák továbbá a
való elhelyezését.
lyeselték, mely
ármentesítést cz-
talan alakban val-
mixtum compositum
a mai napig is fo-
alföld. Általánosság
és felfogás, a mel-
tetben tartja maga-
kérdése nem egye-
gátépítés. Csakhoz
alkalmazva, hogy
kellett volna, és n-
kellett volna.

T. ház! Meg-
ropha alkalmával
hogy egy gátszaka-
árasztott vízek ált-
780,000 holdat b-
mai, megelegette-
rium azon kijele-
a veszély, mert
fogják emelni a T-
szabályozási syst-
áll, csekély mede-
után a víz nem bu-
tak közül, előáll-
mentő eszméjökkel
vény kell; tehát
és ennyi czentime-
szen vannak a me-
ennelfogva csak ó-
lyen t. miniszter u-
az ármentesítési e-
nek tanulmányozá-

A „DEBRECZEN”

YISSZAK
— Egy v-

Hej Arad-Ar-
szer voltam benne
mégis jól esik le-
kezem.

Első ízben
Aradon, midőn be-
a Bánáti nagyon-
litottak.

Megerkezve
lító székerekről
századonként, s va-
netel idejét.

Megerkezett
lovassal, mint a gyal-
(nagyon, de nagy-
sen a lovasok) eg-
relt bandával.

Ezen nemzet-
mentünk be a vá-
szép utcáján egy
lottunk meg, az e-
azon erkélyes há-

Itt fogadott
lelkes bölgy igen
nagyon sajnálom,
nem tudok).

Ezen igazi
vittek bennünk
itt megállapodtu-
pogy miért állítta